ŻYCIE GOSPODARCZE

Dwutygodnik poświęcony sprawom gospodarczym Polski Zachodniej

Organ Związku Fabrykantów Tow. zap. w Poznaniu.

Redakcja i Administracja: Rzeczpospolita 1, II — telefon 25-95.

Redaktor przyjmuje w dni powszednie od godz. 11—1; Administracja od 9—3.

Poznań, dnia 1 marca 1930

Prenumerata wynosi: w kraju z przesyłką rocznie 30 zł, półrocznie 15 zł, kwartalnie 7,5 zł, zagranicą z przesyłką rocznie 36 zł, półrocznie 18 zł, kwartalnie 9 zł. Numer pojedyńczy 1,5 zł.

NR. 5 Wydawca: *Związek Fabrykantów Tow. zap. w Poznaniu.* **ROK 9**

Groźne położenie.

W związku z coraz bardziej zaostrzającym się kryzysem ekonomicznym, który ogarnia dziś cały nasz kraj, warszawska Izba Przemysłowo-Handlowa prowadząca agendy Związku Izb Przemysłowo-Handlowych w Państwie, podała inicjatywę szczegółowego zbadania zagadnienia: postawienia djagnozy i wskazania ponownie czynnikom miarodajnym doraźnych, najpilniejszych środków zaradczych.

Na posiedzeniu złączonych sekcyj dnia 12 i 14 b. m. powzięła wymieniona Izba na podstawie kilku referatów rezolucje, które podajemy poniżej.

Postulaty ogólne.

I. Dla szybkiego przeciwdziałania pogłębiającemu się kryzysowi gospodarczemu.

1) Zmobilizowanie części zgromadzonych rezerw skarbowych na akcję:
a) ożywienia rynku zbożowego.
b) uruchomienia i przyspieszenia dostaw rządowych;
c) ożywienia ruchu budowlanego,
d) zastosowania ulg w płatności podatków.

II. Dla umożliwienia trwałej akumulacji i przypływu kapitałów.

2) Usunięcie niektórych przepisów naszego ustawodawstwa akcyjnego, utrudniających dopływ kapitałów z zagranicy.

3) Zreformowanie postępowania sądowego celem przyspieszenia i ułatwienia windykacji wierzytelności.

4) Znowelizowanie podatku dochodowego w kierunku:
a) rozszerzenia podstaw jego wymiaru,
b) obniżenia ogólnej jego skali,
c) złagodzenia progresji,
d) usunięcia podwójnego opodatkowania osób prawnych,
e) uzależnienia stopy podatkowej dla osób prawnych od przedsiębiorstw.

5) Zreformowanie podatku przemysłowego.

6) Uproszczenie ogólnej techniki i wymiarów w granicach rozporządzeń wykonawczych.

7) Wytępienie złośliwego fiskalizmu przy wymiarze i poborze podatku.

W sprawie wzmocnienia rolnictwa.

Ogólne: Oparcie polityki rolniczej, m. in. na tendencji trwałego urentownienia produkcji zbóż i w tym celu przyjęcie jako niezmiennych następujących zasad i metod tej polityki:

Szczegółowo:

1) Przed ukończeniem dorocznych zbiorów — przygotowanie i zabezpieczenie wykonania szczegółowego planu sfinansowania zbytu wyprodukowanych zbóż.

2) Trwałe zrezygnowanie z wszelkich ograniczeń i obrotu płodami zbożowemi w kraju i zagranicą z wyjątkiem niebezpieczeństwa klęski nieurodzaju.

3) Ograniczenie akcji powstrzymania rolnika od przedwczesnego zbycia krescencji do jednego środka dostarczenia zdrowych kredytów.

4) Premjowanie eksportu zbóż.

5) Prowadzenie akcji rezerw zbożowych, jako stałego gospodarczo traktowanego czynnika polityki zbożowej.

6) Prowadzenie polityki wychowania silnego krajowego nabywcy zbóż t. j. młynarstwa i prywatnego handlu zbożowego, przedewszystkiem w drodze stosownego ich kredytowania.

7) Zrezygnowanie w jakimkolwiek zakresie wprowadzenia form monopolistycznych w organizacji handlu zbożem.

W zakresie produkcji przemysłowej.

Ogólne.

Konieczna polityka **rozwoju** produkcji, jako jedynej metody przeciwdziałania kryzysowi, a więc **polityka zmniejszenia świadczeń publicznych, ochrony rynku wewnętrznego, realnego uznania zasady rentowności produkcji ułatwienie jej modernizacji, zmobilizowanie kredytów na zamówienie państwowe i poparcie eksportu.**

II. Szczegółowe:

1) Jak najszybsze wprowadzenie taryfy celnej.
2) Niedopuszczenie do zawarcia niekorzystnego traktatu z Niemcami.
3) Ochrona rynku przed dumpingowym eksportem sowieckim.
4) Zaniechanie nacisku na ceny, zdeprymowane, przez konjunkturę.
5) Prowadzenie polityki prokartelowej.
6) Zmobilizowanie kredytów na zamówienia państwowe.
7) Przyspieszenie regulacji należności za dostawy państwowe.
8) Nacisk na samorządy w sprawie regulacji za dostawy w myśl przyjętych zobowiązań.
9) Wydanie ustawy, określającej warunki koncesji i na budowę nowych linij i na ich eksploatację.
10) Przeprowadzenie rzeczywistej komercjalizacji kolei.
11) Kontynuowanie konsekwentnej polityki ulg celnych na maszyny i instalacje.
12) Wyrażenie zgody na gwarantowaną nową emisję Towarzystwa Kredytowego Przemysłu Polskiego.
13) Zrezygnowanie z wprowadzenia nowych ciężarów i form ubezpieczeń społecznych w okresie depresji gospodarczej.
14) Poparcie przemysłu w jego akcji budownictwa mieszkań robotniczych.

Rezolucje w sprawie postulatów handlu.

Stwierdzając ostre postępy kryzysu w handlu, przekraczające znacznie ogólno-krajowe załamanie konjunktury — zebrani, celem przeciwdziałania skutkom dla całego organizmu gospodarczego, wynikającym z chronicznej choroby aparatu wymiany i postępującej w jego łonie depresji — jednomyślnie podnoszą konieczność zadeklarowania i rozwinięcia przez kierowników państwowej polityki gospodarczej programowej i konsekwentnej akcji naprawy i uzdrowienia handlu.

Ta idea pomocy dla handlu winna przenikać wszystkie akty bieżącego ustawodawstwa gospodarczego, nie dopuszczając w niczem do pogorszenia i utrudnienia jego sytuacji, wykorzystując natomiast wszystkie możliwe środki ulgi i uzdrowienia.

Za najpilniejszą i całkowicie nieodzwoną dla ratowania aparatu wymiany przed dalszym wyniszczeniem, zebrani uważają konieczność znowelizowania podatku przemysłowego z uwzględnieniem postulatów, zgłoszonych przez Związek Izb do rządowego projektu noweli. Żadne względy pod grozą najniebezpieczniejszych dla całego życia gospodarczego konsekwencyj, nie mogą spowodować odłożenia tej tak powszechnie oczekiwanej ulgi.

Jednocześnie zebrani radcowie godnie wskazują na potrzebę rozwijania wewnętrzno-organizacyjnych wysiłków celem osiągnięcia wszelkich na tej drodze możliwości poprawy i uzdrowienia aparatu wymiany, a zwłaszcza zwracają uwagę na potrzebę dalszego kontynuowania na terenie Izby branżowych badań i porozumień zainteresowanych przedstawicieli wytwórców i kupców dla ułatwienia obrotu i rozszerzenia zbytu artykułów krajowej produkcji.

Rezolucja w sprawie środków forsowania eksportu,

(Według referatu Dra Battaglii w Izbie Przemysłowo-Handlowej warszawskiej).

1. Koniecznością jest, by w obecnej sytuacji rolnictwo i przemysł, a w szczególności ich organizacje spotęgowały wysiłki w kierunku dalszego rozwijania eksportu zarówno we własnym interesie, jak i w interesie państwa.

2. W związku z tem wszystkie instytucje i organizacje gospodarcze powinny z jednej strony prowadzić bezustannie energiczną propagandę ducha eksportowego, a równocześnie rozwijać możliwie szeroką akcję instrukcyjną, organizacyjną oraz standaryzacyjną w danym zakresie.

3. Na podstawie dotychczasowych dodatnich doświadczeń należy dalej rozbudowywać system zwrotu ceł na surowce, materjały pomocnicze i półfabrykaty przy wywozie półfabrykatów, względnie fabrykatów. W szczególności należy także dla tych artykułów, dla których już są stosowane zwroty ceł, system ten tak rozbudować, to znaczy zwroty ceł tak rozszerzyć i powiększyć, jak tego wymagają warunki konkurencyjne na rynkach zagranicznych.

4. Jakkolwiek już posiadamy dobrze rozbudowany system zniżonych taryf eksportowych na P. K. P., to system ten należy obecnie poniekąd wyprostować, a to w związku z niektóremi niekorzystnemi zmianami, które odnośnie taryf eksportowych nastąpiły wskutek ostatniej ogólnej reformy taryfy towarowej. Dotyczy to m. in. szczególnie taryfy na eksport materjałów drzewnych tartych przez granicę lądową — przy zatrzymaniu zresztą obecnego premjowania taryfowego eksportu przez Gdańsk i Gdynię. Na to należy zwrócić uwagę, szczególną uwagę z okazji dokonywanej obecnie przebudowy taryf związkowych, względnie pod tym samym kątem widzenia należy rozbudować istniejący system taryf związkowych przy uwzględnieniu taryf łamanych lądowo - rzecznych. Ważnym momentem byłaby także stabilizacja taryf eksportowych, jako istotny czynnik kalkulacyjny.

5. W zakresie premij pionierskich

a) fundusz na te premje powinien być zwiększony;

b) z funduszu tego powinny być udzielane w miarę potrzeby subwencje dla całego szeregu gałęzi eksportu, osiedlających się na rynkach szczególnie trudnych a ważnych, celem uzupełnienia niedostatecznych ich dochodów z prowizji w pierwszych latach działalności;

c) że z tych funduszów powinny być udzielane także subwencje na organizowanie fachowych ekspedycyj branżowych dla zbadania niektórych rynków zbytu i nawiązania z nimi stosunków — w tych wypadkach, w których dane gałęzie gospodarstwa same nie mogą się zdobyć na pokrycie całych kosztów podobnych imprez.

6. Jakkolwiek system pomocy udzielanej w wypadkach indywiudalnych w postaci premij pionierskich powinien być utrzymany, to jednak wobec „wielkości objektu" należy tam gdzie to tylko możliwe przechodzić z systemu pomocy indywidualnej na system pomocy generalnej, udzielanej wszystkim eksporterom z danej branży. Dotyczy to przedewszystkiem zwrotu podatku obrotowego za poprzednie fazy produkcji. Dotąd bowiem Rząd nie korzystał z upoważnienia, zawartego w artykule 94 p. 2 ustawy o podatku przemysłowym, i nie wprowadził na wzór austrjacki, czechosłowacki i t. d. ryczałtowych zwrotów podatku obrotowego za poprzednie fazy produkcji, stosując tylko w wyjątkowych wypadkach indywidualnych taki zwrot w trybie premij pionierskich, wskutek czego znaczna część naszego eksportu przemysłowego jest na rynkach zagranicznych handykapowana przez faworyzowaną powyższym systemem konkurencję zagraniczną i to w granicach od 1—8 procent od wartości towaru.

7. Ze względu na potrzebę zwiększenia naszej ekspansji eksportowej na terytorjum w. m. Gdańska, konieczna jest zmiana dotychczasowej interpretacji przepisów o podatku od obrotu w tym sensie, by terytorjum w. m. Gdańska było co do wszelkich ulg podatkowych eksportowych uważane jako zagranica.

8. Koniecznością jest jak najrychlejsze stworzenie instytucji ubezpieczeń kredytów eksportowych, jak wogóle otwarcie źródeł tanich, dogodnych kredytów eksportowych oraz kredytów na praktykę eksportową.

9. Potrzebnem jest zwiększenie liczby placówek radców handlowych przy poselstwach oraz konsulatach i takie zwiększenie dotacyj tych placówek, by mogły one rozszerzyć zasiąg swoich stosunków.

10. Koniecznem jest wydatne zwiększenie dotacyj Państwowego Instytutu Eksportowego.

11. Potrzebnem jest wczesne ogłaszanie tekstów zawartych konwencyj i innych porozumień handlowych.

12. Po pierwszym okresie działalności, w którym działalność ta musiała być z natury rzeczy silnie zatomizowana, jest obecnie konieczne, by Państwowy Instytut Eksportowy, nie zaniedbując dotychczasowej wszechstronności akcji, obecnie okresowo koncentrował się na pewne konkretne zadania i przeprowadził je w całości aż do końca z całą potrzebną konsekwencją i wytrwałością. W tym celu jest potrzebne angażowanie nowych, szczególnie wykwalifikowanych sił, którym możnaby powierzyć akcję organizowania eksportu na pewnych określonych odcinkach.

13. Za potrzebne należy uważać dalszą rozbudowę sieci własnych korespondentów Instytutu; pomnożenie liczby kontrolerów eksportu w pewnych ważnych punktach zagranicznych, względnie stworzenie instytucji „latających inspektorów".

14. Wskazanem jest, by Instytut rozszerzył swą działalność organizacyjną także i na niektóre gałęzie przemysłu, zwłaszcza w wypadkach, w których poszczególne przedsiębiorstwa z tych gałęzi w sposób szkodliwy dla naszego eksportu konkurują między sobą na zagranicznych rynkach zbytu, szczególnie w zakresie przetargów publicznych.

15. Komitet Wykonawczy Rady Państwowego Instytutu Eksportowego a ewentualnie także i pełna Rada powinny być powoływane do opinjowania materjałów, dotyczących rokowań o konwencję handlowe.

16. Konieczną jest też rychła racjonalna rozbudowa sieci konwencyj handlowych z obcemi państwami.

17. W ogólności trzeba podkreślić z naciskiem, że rozwój eksportu zależy w jak najwyższym stopniu od tego, by Państwo prowadziło racjonalną politykę produkcyjną we wszystkich działach administracji, w szczególności także w zakresie polityki podatkowej i socjalnej.

Upłynnienie światowych rynków pieniężnych.

Za Gazetą Handlową powtarzamy bardzo ciekawy artykuł Rm. Battaglji na powyższy temat w obecnej chwili bardzo aktualny. Bogato cyfrowo ilustrowane wywody, oświetlające obecną międzynarodową sytuację finansową i potanienie pieniądza, stanowią tem znamienniejszy przedmiot dyskusji, że dziś kiedy stosunki kredytowe między naszym rynkiem piespodziewane są i u nas rychłe rezultaty tego upłynniężnym a zagranicą coraz bardziej się zacieśniają, nienia największych rynków świata. Oby tylko rychło!

„Odprężenie sytuacji na światowych rynkach pieniężnych, — rozpoczyna p. Battaglia — które wystąpiło w następstwie nowojorskiego krachu giełdowego, w ciągu krótkiego okresu czasu, przybrała niezwykle poważne rozmiary i objęło rynki pieniężne wszystkich państw cywilizowanych, w ten sposób raz jeszcze podkreślając solidarność, łączącą współczesną organizację finansową świata. Wydaje się wskazanem retrospektywnie zreasumować poszczególne etapy tego potanienia pieniądza, którego pomyślne refleksy dadzą się niewątpliwie również odczuć i u nas.

Pierwszą falę obniżeń stanowi obniżenie przez Bank Anglji w dniu 31 października ub. r. stopy procentowej do 6%, podczas, gdy poprzednio osiągnęła ona w dniu 26 września maksymalną wysokość 6½%. W tym samym czasie nowojorski Federal Reserve Bank obniżył swoje dyskonto do 5% z poziomu 6%, na którym znajdował się od 8 sierpnia ub. r. Bank Holandji obniża dalej dyskonto do 5% z 5½%, obowiązującego od 23 marca ub. r. Wkońcu Bank Rzeszy ustala dyskonto na poziomie 7%, podczas gdy w kwietniu ub. r. podwyższył je do 7½%, a Bank Węgier zniża z 8 do 7½% stopę dyskontową.

Drugą z kolei falę zniżek stopy dyskontowej powoduje obniżenie jej przez nowojorski Federal Reserve Bank w dniu 13 listopada z 5 do 4½%. W ślad za tą zniżką idzie zniżka dyskonta Banku Belgji do 4½% z 5%, Banku Holandji do 4½% i Banku Anglji do 5½%. W tym momencie tendencja zniżkowa rozszerza się i na Europę środkową. Tutaj notujemy zniżkę Banku Polski 15 listopada z 9 do 8½%, Banku Austrji z 8½% do 8% 22 listopada, a do 7½% 7 grudnia, Banku Rumunji z 9½% do 9% w dniu 23 listopada. Wreszcie Bank Norwegji, którego stopa, wynosząca 6%, wyższą była o ½% od dyskonta dwóch innych banków skandynawskich obniża dnia 21 listopada dyskonto do 5½%.

Nową falę zniżek powoduje z kolei Bank Anglji po raz trzeci zniżając dyskonto w dniu 12 grudnia, tym razem z 5½% do 5%. Trzy banki skandynawskie obniżają z kolei dyskonto z 5½% do 5%, w dniach 12, 14 i 27 grudnia. Do tej serji zniżek należy również silne obniżenie dyskonta Banku Belgji w dniu 31 grudnia z 4½% do 3½%, Banku Holandji w dniu 16 stycznia z 4½% do 4%, Banku Rzeszy w dniu 11 stycznia z 7 do 6½%, Banku Austrji i Węgier 24 stycznia z 7½% do 7%, a wkońcu Banku Polski 31 stycznia z 8½% do 8%.

Nadchodzi czwarty etap zniżek. Bank Francji, którego dyskonto od 19 stycznia 1928 było ustalone na poziomie 3½%, obniżono 30 stycznia b. r. do 3%. W ślad za tem następuje powtórna zniżka stopy Banku Rzeszy 4 lutego z 6½% do 6%, czwarta z rzędu zniżka Banku Anglji dnia 6. b. m. z 5% do 4½% i trzecia z rzędu zniżka dyskontowa nowojorskiego Federal Reserve Banku w tym samym dniu z 4½% do 4%.

Najbardziej uderzającem w oczy jest niezwykle szybkie tempo tego procesu obniżania się oficjalnych stop dyskontowych i równoległość, z jakim występuje on na wszystkich rynkach pieniężnych. Gotówka tanieje na rynkach światowych. Jeżeli dziś jeszcze dyskonto Banku Anglji jest wyższe o 2% od stopy 3%, obowiązującej od 1 lipca 1922 do lipca 1923, to natomiast stopa 3% została przyjęta przez Bank Francji po raz pierwszy od czasu wojny.

Odprężenie pieniężne kształtowało się pod decydującym wpływem trzech wielkich rynków pieniężnych amerykańskiego i francuskiego. Inauguracja tego ruchu przypada w udziale Nowemu Jorkowi, gdzie na skutek obniżenia się kursów walorów ruchomych i osłabienia tempa operacyj kredytowych, zwolniona została suma 4 do 5 miljardów dol. używana przed tem na operacje reportowe, a równocześnie został powstrzymany dopływ kapitałów zagranicznych.

Dzięki temu Bank Anglji nie potrzebuje bronić swego pokrycia, zasilanego w dodatku stale przez dopływy złota Afryki Południowej, a funt szt. wykazuje całkowitą stabilizację. Z drugiej strony Bank Francji posiada 25 miljardów w dewizach, na podkład których wypuścił w obieg franki, które pozwalają Francji korzystać z względnej płynności gotówkowej. Szereg innych momentów mniej pomyślnych, jak deficyt bilansu handlowego, wynoszący 10 miljardów franków w r. 1929, zmniejszenie się ruchu turystów zagranicznych, odpływ kapitałów egzotycznych, a wkońcu lokaty zagranicą nie były w możności wywołać deficytu w bilansie płatniczym Francji.

Jak dotychczas na tych trzech najgłówniejszych rynkach pieniężnych utrzymują się warunki dla upłynnienia i potanienia gotówki. Ten stan rzeczy tak długo będzie się utrzymywał, jak długo wskutek zmiany okoliczności gotówka nie stanie się poszukiwaną, czy to wskutek odrodzenia się pewnych rynków pieniężnych, czy to rozwoju konjunktur gospodarczych, zwyżki cen w handlu, czy też w pewnych krajach wytworzenia się deficytu bilansu płatniczego, zmniejszenia się zapasu złota i dewiz instytucji emisyjnej. W obecnym układzie stosunków należy oczekiwać, że obecny pomyślny stan rzeczy utrzyma się jeszcze dłuższy czas i że obfitość i taniość pieniężnych środków krótkoterminowych oddziała również na rynki długoterminowe. Pewną poprawę w tej dziedzinie obserwujemy ostatnio np. w Niemczech, cierpiących do niedawna na ostry kryzys pieniężny. Wkrótce i u nas winny się dać odczuć rezultaty upłynnienia światowych rynków pieniężnych."

Jeszcze w sprawie noweli do ustawy o podatku przemysłowym.

Nawiązując do poprzedniego numeru naszego wydawnictwa, w którym zapowiedzieliśmy, że poprawiona edycja projektu noweli do ustawy o podatku przemysłowym zostanie niebawem wniesiona do Sejmu, zamieszczamy poniżej w dosłownem brzmieniu projekt tej noweli, który na podstawie uchwały Rady Ministrów z dnia 7 lutego b. r. został przez Ministerstwo Skarbu wniesiony do laski marszałkowskiej.

Ocena poniższego projektu, zamieszczona przez nas poprzednio, zwalnia nas od obowiązku ściślejszej analizy.

Projekt ustawy
w sprawie zmiany przepisów ustawy z dnia 15 lipca 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym.

Art. 1.

Stawkę od państwowego podatku przemysłowego od obrotu obniża się:

1. od dnia 1 kwietnia 1930 r.: a) do ½% od obrotów wymienionych w 1 i 4 art. 5 ustawy z dnia 15 lipca 1925 r., o państwowym podatku przemysłowym (Dz U. R. P. nr. 79, poz. 550), a uzyskanych przez przedsiębiorstwa handlowe, prowadzące prawidłowe księgi handlowe ze sprzedaży hurtowej wszelkiego rodzaju towarów oraz z dostaw dla instytucyj państwowych i samorządowych, a nadto przez przedsiębiorstwa skupu zawodowego, jak również przez samoistne przedsiębiorstwa wykonywania dostaw; b) do 1% — od obrotów wymienionych w punkcie 2 art. 5 ustawy o państwowym podatku przemysłowym z wyjątkiem zysków brutto z operacyj obcemi walutami, dewizami, czekami zagranicznemi, tudzież wszelkiego rodzaju papierami wartościowemi;

2. od dnia 1 kwietnia 1931 r. — do 1% od pozostałych obrotów, wymienionych w punkcie 1 art. 5 ustawy o państwowym podatku przemysłowym.

Od dnia 1 kwietnia 1930 r. zwalnia się od podatku przemysłowego od obrotu transakcje kupna — sprzedaży wszelkiego rodzaju zbóż i mięsa dokonywane na giełdach krajowych, a udowodnione kartami umów giełdowych, spisanemi przez przysięgłych maklerów giełdowych.

Art. 2.

Ustęp drugi, trzeci i czwarty punktu 5 art. 5 ustawy o państwowym podatku przemysłowym otrzymuje brzmienie następujące:

„Za komisowe uważa się tylko przedsiębiorstwa sprzedaży, które prowadzą prawidłowe księgi handlowe i udowodnią stosunek komisu; w przeciwnym razie winny być traktowane, jako działające na rachunek własny.

Stosunek komisu nie zachodzi, jeżeli sprzedawca, działając na rachunek osoby trzeciej, otrzymuje niezależnie od umówionego wynagrodzenia komisowego lub zamiast tego wynagrodzenia, różnicę lub część różnicy między ceną istotnie osiągniętą, a ceną zastrzeżoną w drodze umowy na rzecz komisenta.

Przedsiębiorstwa komisowe i pośrednictwa handlowe, działając na rachunek osób, nieopłacających podatku przemysłowego w myśl niniejszej ustawy, opłacają podatek od pełnego obrotu towarowego w myśl punktu 1 niniejszego artykuły".

W punkcie 9 art. 5 ustawy o państwowym podatku przemysłowym po słowach: „zarobek brutto" dodaje się nowe zdanie treści następującej: „Wyjątek stanowią pośrednicy handlowi, działający przy sprzedaży towarów w imieniu i na rachunek osób nieopłacających podatku przemysłowego w myśl niniejszej ustawy; pośrednicy ci opłacają podatek od zupełnego obrotu towarowego.

Art. 3.

Art. 7 ustawy o państwowym podatku przemysłowym, poczynając od ustępu trzeciego, otrzymuje brzmienie następujące:

„Stawki podatkowe ½% i 1%, przewidziane dla przedsiębiorstw handlowych, mogą być stosowane jedynie do obrotów przedsiębiorstw handlowych uzyskanych ze sprzedaży towarów bez przerobu. Natomiast obroty przedsiębiorstw handlowych, uzyskane ze sprzedaży towarów po ich przerobieniu w obcych przedsiębiorstwach przemysłowych, to jest w innej postaci aniżeli zostały nabyte podlegają zawsze stawce 2%.

Za sprzedaż hurtową, podlegają ulgowej stawce podatkowej, uważa się zbyt wszelkiego rodzaju towarów kupcom i kółkom rolniczym celem odsprzedaży, a przemysłowcom, przedsiębiorstwom państwowym i komunalnym oraz producentom rolnym celem dalszej produkcji lub eksploatacji z wyjątkiem towarów przeznaczonych na inwestycje.

Do obrotów, osiągniętych ze sprzedaży, dokonanej bezpośrednio z samego zakładu przemysłowego, czy też z składów handlowych, należących do właściciela przedsiębiorstwa przemysłowego i obsługujących zakład przemysłowy, nie mogą być stosowane stawki podatkowe, przewidziane dla przedsiębiorstw handlowych.

Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu ustali wykaz artykułów pierwszej potrzeby".

Art. 4.

W ostatniem zdaniu art. 29 ustawy o państwowym podatku przemysłowym dodaje się słowa: „względnie izbom przemysłowo - handlowym lub rzemieślniczym".

W ostatniem zdaniu punktu 2 art. 75 ustawy o państwowym podatku przemysłowym dodaje się słowa: „względnie izby przemysłowo - handlowe lub rzemieślnicze".

W ostatniem zdaniu art. 76 ustawy o państwowym podatku przemysłowym dodaje się słowa: „względnie izb przemysłowo - handlowych lub rzemieślniczych".

Art. 5.

Wprowadza się następujące zmiany w brzmieniu art. 94 ustawy o państwowym podatku przemysłowym:

a) w punkcie 1 ustępu trzeciego po słowie: „surowców" skreśla się słowo: „krajowych" i dodaje się słowa: „i produktów gospodarstwa rolnego";

b) w punkcie 2 ustępu trzeciego skreśla się słowa: „przedsiębiorstwom przemysłowym, eksporującym wyroby własne względnie organizacjom eksportowym tych przedsiębiorstw" i na miejsce tych słów wstawia się słowo „eksporterem";

c) dodaje się punkt 4 treści następującej: „zniżania względnie zawieszania podatku przypadającego w myśl art. 5 punkt 5 ustawy od prowizyj i innych wynagrodzeń uzyskanych przez wspólne biura sprzedaży przedsiębiorstw przemysłowych przy transakcjach eksportowych".

Art. 6.

Kategorja ósma rozdz. XIX części II lit. C załącznika do art. 23 ustawy o państwowym podatku przemysłowym otrzymuje brzemienie następujące:

„Zatrudniające tak przy fabrykacji ręcznej, jak i przy zastosowaniu silników mechanicznych od 1 do 4 robotników — licząc w tem właściciela przedsiębiorstwa i członków jego rodziny, zatrudnionych w przedsiębiorstwie".

Art. 7.

Od fabrykatów i półfabrykatów, wyprodukowanych przez przedsiębiorstwa nieopłacające podatku przemysłowego w myśl ustawy o państwowym podatku przemysłowym, a przeznaczonych do dalszej sprzedaży, przeróbki lub użytku własnego na obszarze obowiązywania powołanej ustawy, będzie pobierany jednorazowy podatek wyrównawczy w wysokości nie przekraczającej 6% ich wartości. Do podatku tego nie mogą być pobierane żadne dodatkowe opłaty lub obciążenia na rzecz Państwa i związków publiczno - prawnych.

Do uiszczenia powyższego podatku obowiązany jest odbiorca towaru względnie jego nabywca.

Towary wyprodukowane przez krajowe gospodarstwa i przedsiębiorstwa wymienione w art. 2 i 3 ustawy o państwowym podatku przemysłowym, wolne są od podatku określonego w ustępie pierwszym niniejszego artykułu.

Podatek będzie obliczany od zryczałtowanej wartości fabrykatów i półgabrykatów, ustalonej z przeliczeniem na wagę lub od sztuki.

Rozporządzenie Ministra Skarbu wydane w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu, po wysłuchaniu opinji izb przemysłowo - handlowych ustali:

a) listy fabrykatów i półfabrykatów, które podlegać będą podatkowi wyrównawczemu, przyczem listy te nie mogą być zmieniane częściej, aniżeli co 6 miesięcy i winny być ogłaszane przynajmniej na 3 miesiące przed wejściem ich w życie.

b) wysokość należności z tytułu podatku wyrównawczego od poszczególnych towarów, umieszczonych na liście, obliczoną od zryczałtowanej wartości tych towarów z przeliczeniem na jednostkę wagi lub od sztuki i z uwzględnieniem w ustaleniu wysokości podatku ilości faz obrotu, przez jakieby dany towar oraz jego części składowe przeszły, gdyby towar był wyprodukowany przez przedsiębiorstwa, opłacające podatek przemysłowy w myśl ustawy o państwowym podatku przemysłowym,

c) przepisy wymiarowe, poborowe oraz terminy płatności podatku,

d) odpowiedzialność za podatek,

e) sposób zwrotu podatku w eksporcie i reeksporcie.

Przestępstwa polegające na naruszeniu przepisów niniejszego artykułu i przepisów rozporządzeń wydanych na podstawie tego artykułu ulegają ukaraniu według przepisów ustawy karno - skarbowej z dnia 2 sierpnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 105 poz. 609), tak jak za uszczuplenie należności celnych.

Art. 8.

Upoważnia się Ministra Skarbu do ogłoszenia w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej przepisów ustawy o państwowym podatku przemysłowym w brzmieniu obowiązującym, z nową numeracją artykułów, po uwzględnieniu wszelkich zmian wprowadzonych niniejszą ustawą.

Art. 9.

Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Skarbu.

Art. 10.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia na całym obszarze Rzeczypospolitej, nie wyłączając Województwa Śląskiego, z mocą obowiązującą od dnia 1 kwietnia 1930 r.

O skonto podatkowe.

Bardzo wiele mówi się u nas o reformie podatków i systemu opodatkowania, ale jakoś nie zwrócono uwagi na sprawę, która aż się o to prosi, mianowicie na sprawę skonta podatkowego. Wiadomo powszechnie, że państwo pobiera odsetki zwłoki od tych, którzy się spóźniają z opłatą należnych podatków. Praktyka ta może budzić takie czy inne wątpliwości, można się spierać o to, czy wysokość tych odsetek zwłoki nie mogłaby być niższą, można twierdzić, że wygórowane odsetki zwłoki rujnują najsłabszych gospodarczo — podatników, bo nie płacą podatków nie tyle co, którzy płacić nie chcą, ile raczej ci, którzy płacić nie mogą, ale nie ulega wątpliwości to jedno, że nie podobna kwestjonować słuszności samej zasady pobierania odsetek od zaległych podatków.

Nie mniej przeto dziwnem jest, że okoliczność pobierania odsetek od zaległych podatków nie znajduje swego odpowiednika we formie skonta podatków zapłaconych przed terminem płatności, a przecie tego odpowiednika domaga się prosta zasada słuszności. Wiele mamy podatków płatnych w pewnych określonych terminach zazwyczaj liczonych od daty doręczenia wezwania płatniczego. Otóż niejednokrotnie się zdarza, że podatnik nie jest w stanie uiścić podatek przed terminem, ale nie czyni tego, bo mu się to nie opłaca, stara się więc wykorzystać kapitał do ostatniej chwili, a stąd już tylko jeden krok do zaległości podatkowej, wystarczy najmniejsze niepowodzenie, wystarczy brak czasu w ostatnim dniu płatności, a zaległość podatkowa gotowa.

A ponieważ odsetki zwłoki liczy się nie na dnie, ale na miesiące, przeto, gdy zwłoka już powstała, to w następnym dniu płacić nie opłaci się, bo wezmą odsetki zwłoki nie za jeden dzień, lecz za cały miesiąc, zaczem podatnik stara się znowu pozostały kapitał wykorzystać i płatność odkłada do ostatniego dnia rozpoczętego miesiąca zwłoki.

Taką drogą zaległości rosną z miesiąca na miesiąc.

Jak temu zaradzić?

Dwie drogi prowadzą do celu: jedna to zniesienie przepisu o pobieraniu odsetek zwłoki za każdy rozpoczęty miesiąc i zmiana tego przepisu w tym duchu, by je płacono za każdy zaległy dzień, a druga to wprowadzenie odsetek skonta od podatków nadpłaconych i zapłaconych przed terminem, przyczem odsetki skonta winny się zasadniczo równać odsetkom zwłoki.

Sprawa przedłużenia czasu pracy w przemyśle ceramicznym.

Nasze Zrzeszenie Związków Przemysłowych Zachodniej i Południowej Polski wystąpiło niedawno ponownie o przedłużenie czasu pracy w przemyśle ceramicznym do 10 godzin, jako że przemysł ten jest przemysłem sezonowym — Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej zajmuje jednak w tej sprawie stanowisko negatywne, motywując to w następujący sposób:

Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej uważa, że generalne przedłużenie czasu pracy na korzyść przemysłu ceramicznego na podstawie klauzuli o koniecznościach narodowych nie jest możliwe, czy nie wchodzi praktycznie w rachubę.

Wprawdzie okazuje się, że klauzula ta miała już raz zastosowanie na korzyść przemysłu cukrowniczego. Jednak już kilka lat temu została ustalona zgodnie z postanowieniami Konwencji Waszyngtońskiej teza, że pod koniecznościami narodowemi rozumieć należy właściwie tylko wypadki wojenne, klęski elementarne itp. Poza tem należy przyjąć, że uwzględnienie powyższego postulatu stworzyłoby precedense dla innych przemysłów, jak przemysłu budowlanego, przemysłu hutniczego i innych, którym nie możnaby z równem prawem odmówić uwzględnienia wniosku, o ileby taki został przedłożony. To oznaczyłoby jednak w praktyce zupełne przedziurawienie ustawy o czasie pracy.

Ministerstwo zresztą nie wierzy, żeby przedłużenie czasu pracy mogło efektywnie spowodować potanienie produkcji, a to szczególnie ze względu na konieczność ustawową opłacania nadgodzin przy stosowaniu 50%-owego dodatku do stawek taryfowych. Przy obecnym stanie rzeczy należy zresztą w dalszym ciągu z tem się liczyć, że przedłużenie czasu pracy przyczyni się do powiększenia bezrobocia, co jest oczywiście niepożądane.

Ponadto Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej uważa, że rozmiary budownictwa w tegorocznym sezonie nie będą wymagały nadzwyczajnego powiększenia produkcji cegły, czemu rzeczywiście trudno zaprzeczyć.

Nasza Rada Delegatów stwierdziła więc, że w Ministerstwie Pracy i Opieki Społecznej nie ma skłonności do uwzględnienia powyższego postulatu, a przeforsowanie tego postulatu oznaczyłoby przewrócenie stanowiska Ministerstwa na terenie międzynarodowym jak i pewnych cichych zobowiązań Ministerstwa wobec stronnictw robotniczych. Wchodzi tu również w rachubę wzgląd, że przy obecnej sytuacji na forum współpracy ze Sejmem nie chciałby Minister Pracy, zwalczany jak wiadomo, ostro z powodu swej polityki na terenie Kas Chorych — przez P. P. S. narażać się P. P. S. jeszcze więcej, a również innym ugrupowaniom robotniczym. Z tych względów wygląda sprawa generalnego przedłużenia czasu pracy w przemyśle ceramicznym dość beznadziejnie.

Polski przemysł trykotażowy zagrożony.

Istnieją w przemyśle polskim działy, które, posiadając zasadniczo wszelkie warunki rozwoju, nie wykazują żadnych postępów ewolucyjnych swej produkcji, lub też ledwie wegetują. Jednym z głównych tych powodów, to konkurencja zagranicy w danej dziedzinie przemysłu na wewnętrznym rynku polskim, nie mówiąc już o rynkach międzynarodowych.

Typowym przykładem tego rodzaju stosunków jest polski przemysł trykotażowy. W Warszawie np. zatrudnienie w tym przemyśle wynosi obecnie połowę przedwojennego, mimo, że konsumcja na rynku trykotaży w stosunku do lat 1912—1914 nie zmniejszyła się, lecz przeciwnie, wykazuje znacznie większe zapotrzebowanie. Nie ulega wątpliwości, że poza konkurencją zagraniczną, dla wytworzenia trudnej sytuacji produkcji trykotażowej, przyczynia się również w pewnej mierze przesilenie gospodarcze, jakie przechodzi obecnie nasz kraj i ciasnota na rynku pieniężnym. Jeżeli chodzi o kwestję konkurencji zagranicznej na własnym rynku polskim, to jest ona posunięta bardzo daleko. W Warszawie np. niemiecka firma Wilanda z Chemnitz otworzyła cały szereg detalicznych sklepów — „Alfraska". Mimo wojny celnej z Niemcami, towar niemiecki via Austrja za świadectwami pochodzenia austrjackiego masowo wchodzi do Polski, wytwarzając dla fabryk polskich szczególnie w cieńszych wyrobach poważną konkurencję. Ze strony Alfraski udało się zauważyć nawet w pewnym czasie dumpingowanie, mające na celu zdobycie sobie rynku polskiego.

Efektem tego rodzaju stosunków jest, że w r. 1928 sprowadziliśmy z zagranicy trykotaży, głównie zaś z Austrji i Niemiec za 13 milj. zł, w pierwszych zaś 9 miesiącach r. ub. za przeszło 7 milj. zł mimo istnienia w Polsce poważnych warsztatów trykotażowych.

Jeżeli dziś przemysł trykotażowy w Polsce znajduje się w trudnej sytuacji, to w znacznej mierze wina za to spada na niego samego. Nie doceniając groźby konkurencji zagranicznej, zachowuje się zbyt biernie, nie wyzyskując wszystkich możliwości istnieją-

cych dla wzmożenia ekspansji swej wytwórczości tak na rynki krajowe jak i zagraniczne. Tak np. doskonały czynnik wprowadzający towar na rynek jak Międzynarodowe Targi w Poznaniu, nie był jeszcze nigdy w całkowity sposób wyzyskany przez przemysł trykotażowy, gdy natomiast zagraniczny tej gałęzi produkcji nie omieszkał jeszcze ani razu w poważny sposób obesłać Targów Poznańskich, za każdym razem zawierając z polskimi odbiorcami poważne transakcje.

Tegoroczne Targi Międzynarodowe w Poznaniu winny być dla polskoiego przemysłu trykotażowego odskocznią dla rozpoczęcia walki konkurencyjnej z tej kategorji przemysłem zagranicznym. Zwrócić tu trzeba uwagę na zbliżającą się chwilę podpisania traktatu handlowego z Niemcami, w związku z czem zalew naszych rynków wyrobami trykotażowemi niemieckiego pochodzenia wzmoże się jeszcze bardziej.

Jeżeli przeto polski przemysł dziany w poważny sposób weźmie udział w tegorocznych Targach, uczyni to przedewszystkiem w swoim własnym interesie. Oczekiwać należy, że polskie trykotaże, znalazłszy się na Targach obok zagranicznych, wytrzymają tę próbę zestawienia i to z korzystnym wynikiem dla siebie.

W sprawie rokowań o konwencję handlową z Grecją.

Według ostatnich wiadomości wszystkie sporne punkty zostały w Warszawie uzgodnione między Ministerstwem Przemysłu i Handlu a posłem greckim p. Lagudakis, który obecnie przesłał cały operat do rządu ateńskiego dla uzyskania ostatecznej aprobaty. Nie można jednak przewidzieć, czy rząd ateński nie będzie czynił nowych trudności.

W sprawie rokowań o konwencję handlową z Egiptem.

Ministerstwo Przemysłu i Handlu przygotuje się do rokowań o konwencję handlową z Egipitem, ale sprawa znajduje się dopiero w początkowem stadjum. Traktat powinien być zawarty w ciągu najbliższego roku ze względu na to, że nowa taryfa celna egipska przewiduje, począwszy od 17 lutego 1931 r., 100% podwyżkę obecnie obowiązujących stawek celnych dla tych krajów, z któremi Egipt nie zawarł traktatu.

W sprawie rokowań o konwencję handlową z Kanadą.

Rozmowy na temat konwencji polsko-kanadyjskiej rozpoczęły się w grudniu w Montrealu, poczem zostały przerwane z powodu choroby polskiego pełnomocnika, konsula generalnego w Montrealu. Obecnie rozmowy zostały wznowione, ale z powodu trudności komunikacyjnych nie można jeszcze niczego ustalić co do dalszego przebiegu.

W sprawie rokowań z Unją Południowo-Afrykańską.

Pierwszym krokiem było żądanie postanowione przez rząd polski do Unji południowo-afrykańskiej, o zniesienie stawek antydumpingowych na cement polski, **co zostało osiągnięte w sierpniu.** Ponieważ placówka nasza, istniejąca w Capetown, pracuje zbyt krótko, ażeby się mogła zorjentować co do systemu traktatu, jaki byłby dogodny, rokowania nie są przewidziane na czas najbliższy. Traktat ten materjalnie nie dałby nam narazie pozytywnych korzyści, ponieważ Unja Południowo-Afrykańska ma 2-kolumnową taryfę celną, przyczem preferencyjne stawki stosowane są wyłącznie dla Imperjum Brytyjskiego. Inne stawki są stosowane do wszystkich państw pozostałych bez różnicy czy Unja ma z niemi traktat czy nie. Pierwszy wyłom w tej zasadzie został zrobiony dla Niemiec. Mianowicie obecne stawki preferencyjne nie stosują się do towarów niemieckich, gdyby jednak zostały uchwalone nowe takie stawki, to będą obowiązywały w stosunku do Niemiec na zasadzie klauzuli największego uprzywilejowania.

W sprawie taryfy związkowej polsko-niemieckiej za drzewo.

Sprawa przedłużenia obecnej taryfy związkowej polsko-niemieckiej na drzewo do 1 października, w której to sprawie ciągle interwenjuje nasza Rada Delegatów, kształtuje się o tyle coraz pomyślniej, że obecnie Ministerstwo Skarbu również w sposób zdecydowany przyłączyło się do znanego stanowiska Ministerstwa Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa, przychylnego dla przedłużenia obecnej taryfy. Obecnie nadchodzi chwila, w której wydział taryf wewnętrznych departamentu komercjalno-taryfowego Ministerstwa Komunikacji będzie musiał wypracować w taryfie wewnętrznej taką modyfikację tejże, by można status quo przewlec faktycznie do 1 października mimo formalnego obowiązywania nowej taryfy związkowej.

Zwrot cła przy eksporcie wyrobów metalowych.

Izba Przemysłowo-Handlowa w Poznaniu komunikuje, że od 18 lutego b. r. obowiązują podwyższone stawki przewidziane dla zwrotu cła przy eksporcie niżej wymienionych **wyrobów metalowych.**

Żelazo i stal o pewnych średnicach i szerokościach, szyny kolejowe, żelazo i stal: kwadratowe i krągłe kształtowniki, łubki (złącza), blacha o grubości 5 m/m i wyżej, stal szlachetna w prętach, w kręgach, profilach, blacha ze stali szlachetnej, odlewy ze stali szlachetnej, wyroby kute, tłoczone (prasowane) i wyciskane (sztancowane) ze stali szlachetnej, wyroby kotlarskie, siatki jednolite, wiadra, beczki, puszki itp. naczynia z blachy żelaznej lub stalowej, naczynia blaszane emaljowane, drut żelazny i stalowy, drut kolczasty żelazny i stalowy, również cynkowany, gwoździe żelazne i stalowe, wyroby żelazne i stalowe polerowane, szlifowane lub inaczej obrobione, nakrętki, łańcuchy, młotki, siekiery itp. butle stalowe, hacele do podków końskich, łopaty, chociażby z drewnianemi rączkami, widły, rydle, motyki, grabie, sapy, oskardy, kilofy, wagony kolejowe towarowe, parowozy, części parowozowe, części wagonów, tendrów i parowozów, tendry całkowite, rury żelazne i stalowe, rury-przewody z blachy że'aznej lub stalowej, pióra do pisania, szpilki biurowe do torebek, pluskiewki i maszynki do segregatorów biurowych, spinacze biurowe z drutu żelaznego.

O bliższe informacje, co do wysokości stawek i warunków uzyskania zwrotu cła zechcą firmy eksportujące zwrócić się do Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu.

W wielu wypadkach firmy nie są dostatecznie poinformowane o możliwościach uzyskania zwrotu cła przy eksporcie wyżej wspomnianych artykułów i dlatego nie korzystają z dobrodziejstw zarządzenia lub nie interesują się wogóle ewent. eksportem swoich produktów.

Prawodawstwo i sąd w życiu gospodarczem.

Nowe rozporządzenia.

Ministerstwo Skarbu w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych wydało dnia 29 stycznia 1930 r. nowe rozporządzenie w sprawie opłat za paszporty na wyjazd zagranicę.

Rozporządzenie powyższe ogłoszone zostało 11 lutego 1930 r. w Dz. U. R. P. Nr. 7 poz. 57, i wchodzi w życie w 14 dni po ogłoszeniu.

Podajemy ważniejsze przepisy:

Opłata za paszport ulgowy **jednorazowy** w celach handlowych i przemysłowych względnie za każde ulgowe zezwolenie na ponowny wyjazd wynosi zł 25,— **za wielokrotny** zł 150,—.

Opłata za paszport **jednorazowy** w celach naukowych, leczniczych, społecznych, zebraniach międzynarodowych, względnie za każde ulgowe zezwolenie na ponowny wyjazd zł 20,—, **wielokrotny** zł 100,—.

Opłaty powyższe będą stosowane przez władze powiatowe administracji ogólnej po stwierdzeniu potrzeby wyjazdu w celach handlowych lub przemysłowych.

Rozporządzenie podaje w § 4 jak ma być udowodniona konieczność wyjazdu w celach naukowych, leczniczych, społecznych i zjazdów międzynarodowych.

Jeżeli wyjazd jest nagłym, powiatowa władza administracji ogólnej może przyznać warunkową ulgę z tem, że w razie późniejszego stwierdzenia, iż osoba wyjeżdżająca nie jest niezamożna, winna ona będzie w terminie 3-tygodniowym po powrocie z zagranicy uiścić opłatę normalną.

W wypadkach zasługujących na wyjątkowe uwzględnienie powiatowe władze administracji ogólnej będą mogły, chociażby strona nie mogła zadośćuczynić wszystkim wymogom przez niniejsze rozporządzenie przewidzianym, pobrać na podstawie decyzji wojewody (Komisarza Rządu) w porozumieniu z prezesem odnośnej izby skarbowej za paszporty, uprawniające do jednorazowego lub wielokrotnego wyjazdu zagranicę ulgową opłatę w wysokości zł 20,— względnie zł 100,—, a nawet zupełnie zwolnić od opłaty za paszport.

Wojewoda (Komisarz Rządu) może zwrócić opłatę za niewykorzystany w terminie ważności paszport zagraniczny, o ile strona udowodni, że ważne powody stały na przeszkodzie wyjazdowi, względnie rożnicę między opłatą normalną a ulgową, o ile ulga zostanie później przez władze przyznana.

Niewykorzystany w terminie ważności paszport może być bez dodatkowej opłaty przedłużony przez powiatową władzę administracji ogólnej, o ile posiadacz jego udowodni, że ważne powody stały na przeszkodzie wyjazdowi.

Poza opłatami, przewidzianemi niniejszem rozporządzeniem, opłatami na koszta blankietów paszportowych oraz opłatami stemplowemi od podań i załączników, nie wolno pobierać żadnych innych opłat na jakikolwiek cel przy wydawaniu paszportów.

Uiszczoną w myśl niniejszego rozporządzenia opłatę należy uwidocznić na paszporcie.

Przy przedłużaniu paszportów należy pobierać takie same opłaty jak przy wystawianiu nowego paszportu.

Zużycie a przeróbka.

Przedsiębiorstwa przemysłowe opłacają podatek obrotowy w wysokości 2 proc. Jedynie wyjątek przewiduje art. 7 lit. a) ustawy, który mówi, że pobiera się 1 proc. od obrotów przedsiębiorstw przemysłowych osiągniętych ze sprzedaży wydobytych surowców lub produkowanych towarów, o ile artykuły te zostały nabyte również przez przedsiębiorstwa przemysłowe, przerabiające je względnie zużywające w prowadzonym przemyśle.

Ulga ta miała bardzo wąskie zastosowanie, gdyż ministerjum skarbu stało na stanowisku, że zużycie lub przeróbka następuje przez zniszczenie przedmiotu. Zmienia dotychczasowy stan w tej dziedzinie niezwykle ważne i zasadnicze orzeczenie N. T. A. z 16 września 1928 r. L. Rej. 3 122/27, które ustala następujące zasady.

I. Wszelka sprzedaż przez przedsiębiorstwo przemysłowe jego wytworów innym przedsiębiorstwom dla celów inwestycyjnych, lub też dla celów własnej konsumcji, niezwiązanej bezpośrednio z konsumcją tych ostatnich, nie korzysta z ulgowej stawki przewidzianej w art. 7 a) ust. z 15 lipca 1925 roku. Dz. U. R. P. nr. 79 p. 550.

II. Sprzedaż przez przedsiębiorstwo jego wytworów do zużycia jako środków obrotowych w innych przedsiębiorstwach przemysłowych przy produkcji przez zniszczenie ich substancji stawce ulgowej, przewidzianej w art. 7 a) (węgiel, smary, prąd elektryczny i t. p.).

III. Zużycie innych produktów nie wymaga w myśl ustawy zniszczenia substancji, z wyjątkiem podanym niżej pod VI.

IV. W odniesieniu do materjałów pomocniczych, używanych przy produkcji przemysłowej nabywającego przedsiębiorstwa, zużycie nie wymaga zmiany formy lub stanu (np. gwoździe, śruby, korki, plomby, pokost i t. p.).

V. W stosunku do wytworów, nabywanych przez przedsiębiorstwa przemysłowe dla celów produkcji, jako jednego z materjałów głównych, zużycie zachodzi tylko przy ich zespoleniu przy produkcji w taki sposób, że rozłączenie spowodowałoby zasadniczo istotną zmianę ich jakości, właściwości lub postaci (np. części maszyn i t. p.).

VI. W stosunku do poszczególnych przedmiotów, sprzedawanych przez przedsiębiorstwa przemysłowe innym przedsiębiorstwom, a stanowiących jedyny składnik wytwarzanych przez nabywającego przedsiębiorstwo produktów, zużycie zachodzi tylko w razie zniszczenia substancji przy produkcji (np. węgiel do produkcji gazu lub koksu i t. p.).

VII. Przeróbka ma miejsce tylko przy zmianie jakości, właściwości lub postaci surowca wzgl. półfabrykatu sposobem mechanicznym lub chemicznym (np. blacha na naczynia, drzewo na sprzęty, wyprawa skóry, tłuszcz na mydło i t. p.).

Gdy zaś chodzi o materjały budowlane, to np. w stosunku do cegły ukazał się następujący wyrok N. T. A., który już kilkakrotnie omawialiśmy na łamach naszego wydawnictwa. „Obroty cegielni ze sprzedaży wyprodukowanych cegieł, nabytych przez przedsiębiorstwo budowlane podlegające państw. podatkowi przem., w celu zużycia do budowy domów, podlegają państw. podatkowi przemysłowemu w wysokości 1 proc. stawki w myśl art. 7 lit. a) ustawy (L. Rej. 4041/27).“

Obowiązek prowadzenia prawidłowych ksiąg handlowych warunkiem sprzedaży hurtowej, korzystającej z ulgowej stawki podatkowej.

Przedsiębiorstwa hurtowej sprzedaży opłacają podatek obrotowy według stawek ½% albo 2%. W sprawie rozpoznawanej spór ogranicza się do rozstrzygnięcia podanego pytania, a mianowicie, czy przy wymiarze podatku od obrotu, osiągniętego ze sprzedaży na rachunek własny, władza pozwana zastosowała słusznie 2%-ową stawkę czy też — jak utrzymuje skarżący — należało zastosować ulgową ½%-ową stawkę, wobec ustalenia, iż sprzedaż szmelcu żelaznego nosiła hurtowy charakter.

Pomijając nawet okoliczność, że akta sprawy bynajmniej nie wykazują hurtowej sprzedaży szmelcu żelaznego, gdyż skarżący się w całym przewodzie administracyjnym nie starał się wcale udowodnić, by dokonywane w jego zakładzie handlowym tranzakcje miały charakter sprzedaży hurtowej, lecz przeciwnie dokumenty, złożone przez niego, jak deklaracja, wniesiona przy wykupieniu świadectwa przemysłowego, jak wreszcie odwołanie, twierdzące tylko, że szmelc żelazny figuruje na liście artykułów, korzystających z ulgowych stawek, przemawiały raczej za prowadzeniem przez płatnika na własny rachunek handlu detalicznego, Najwyższy Trybunał Administracyjny zaznaczył, iż ustawa z dnia 15 lipca 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym w art. 7 wprowadza zasadniczo podatek przemysłowy w wysokości 2% od obrotów, ustalonych w myśl art. 5. Tenże art. 7 zawiera szereg wyjątków, a m. in. w p. b. ustanawia podatek w zniżonej stawce wynoszącej ½%, od obrotów wymienionych w p. p. 1 i 4 art. 5 a dokonanych artykułami pierwszej potrzeby oraz surowcami, niezbędnemi do rozwoju rolnictwa i przemysłu krajowego, przez przedsiębiorstwa handlowe przy sprzedaży hurtowej. Sprzedaż zaś hurtowa, wedle przedostatniego ustępu powołanego art. 7, winna być wykazana prawidłowo prowadzonemi księgami handlowemi.

Otóż w konkretnym przypadku, jak stwierdza protokół, sporządzony przez buchaltera III Urzędu Skarbowego w dn. 7 kwietnia 1926 r., a podpisany przez przedstawiciela firmy w II półroczu 1926 r., firma ta ksiąg handlowych nie prowadziła, a zatem po myśli powołanych przepisów prawnych nie mogła niemi wykazać sprzedaży hurtowej, w konsekwencji czego obrót, prowadzony na rachunek własny, przy wymiarze podatku nie mógł już z tego powodu korzystać z ulgowej ½%-owej stawki. Myli się przeto skarżący, utrzymując, że ustęp przedostatni art. 7 nie ma

mocy prawnej, jako niezawierający żadnej sankcji.

Aczkolwiek nieprowadzenie ksiąg handlowych nie podlega żadnej sankcji karnej, to jednak z bezpośredniego związku art. 7 o wykazywaniu sprzedaży hurtowej za pomocą prawidłowych ksiąg handlowych z poprzedzającemi ustępami tego artykułu, które ½%-ową stawkę traktują jako wyjątek od postanowionej na wstępie zasady, wynika iż ten sposób wykazania hurtowych tranzakcyj jest warunkiem zastosowania wyjątku od zasady. Już samo niezastosowanie się płatnika do wymagania ustępu przedostatniego art. 7 pociąga za sobą ten skutek, że pozbawia płatnika przywileju w postaci ulgowej stawki podatkowej.

O ile skarga twierdzi, iż ustęp przedostatni art. 7 jest tylko powtórzeniem przepisu, zawartego w kodeksie handlowym i nie posiada wychodzącego poza to znaczenie, należy zauważyć, że przy takiej wykładni nie dałoby się wytłumaczyć, w jakim celu ustawa go wogóle powtarza i z jakiego powodu czyni to tylko przy określaniu wysokości stawek podatkowych.

Z powyższych względów Najwyższy Sąd Administracyjny orzeczeniem L. rej. 1574/27 skargę, jako nieuzasadnioną, oddalił.

Przesunięcie terminu do składania zeznań o podatku dochodowym.

Rozporządzeniem Ministra Skarbu z dn. 14 lutego 1930 r. został przesunięty termin do składania przez osoby fizyczne i spadki wakujące (nieobjęte) zeznań o dochodzie wyznaczonych w art. 50 ustawy o państwowym podatku dochodowym (Dz. Ust. R. P. Nr. 58/L925, poz. 411) na rok podatkowy 1930 z dnia 1 marca na dzień 1 maja 1930 r.

Sprzedaż półfabrykatów intendenturze wojskowej nie może korzystać z ulgowej stawki podatku obrotowego.

W przewodzie administracyjnym zostało niespornie ustalone, że obrót skarżącego z Intendenturą Ministerstwa Spraw Wojskowych wynosił w okresie podatkowym zł X. Spornem jest tylko, czy dla obrotu tego może być przyznana ulgowa 1% stawka podatkowa. Skarżący w skardze swej twierdzi, że zakupione przez Intendenturę wojskową skóry z jego zakładu przemysłowego zostają przerabiane przez przedsiębiorstwa przemysłowe, prowadzone przez Intendenturę we własnym zakresie działania lub przez prywatne przedsiębiorstwa na przedmioty użytku wojskowego, zatem w myśl art. 7 lit. a ustawy osiągnięty w ten sposób obrót podlega 1% stawce podatkowej, albowiem wyprodukowany przez skarżącego towar został nabyty celem dalszej przeróbki. Twierdzenie to jednak Najwyższy Trybunał Administracyjny uznał za chybione.

W myśl ust. 7 ustawy o państwowym podatku przemysłowym zasadniczo podatek przemysłowy od obrotu wynosi 2% na rzecz Skarbu, z wyjątkami, pod literami a—c tegoż artykułu wymienionemi. W szczególności wyjątek, wymieniony pod literą a, na który skarżący w swej skardze się powołuje, przewiduje 1% stawkę od obrotów, ustalonych w myśl p. 7 art. 5 ustawy, a osiągniętych przez przedsiębiorstwa przemysłowe ze sprzedaży wydobytych surowców lub wyprodukowanych towarów, o ile artykuły te zostały nabyte również przez przedsiębiorstwa przemysłowe, przerabiające, względnie zużywające je w prowadzonym przemyśle. Wynika z tego, że koniecznym warunkiem do przyznania powyższej 1% ulgi podatkowej jest ta okoliczność, że surowe lub wyprodukowane towary nabywają przedsiębiorstwa przemysłowe, które je przerabiają w prowadzonem przedsiębiorstwie, a więc dla celów produkcji do dalszej sprzedaży, a nie dla celów inwestycyjnych względnie konsumpcji, niezwiązanej bezpośrednio z produkcją.

W konkretnym przypadku przedewszystkiem Intendentura wojskowa nie jest samoistnem przedsiębiorstwem, mającem odrębną osobowość prawną, lecz organem władzy administracyjnej, dokonywającym zgodnie ze swym zakresem działania zakupów dla celów administracji. Poza tem, jak sam skarżący przyznaje, nabywane i przerabiane przez zakłady przemysłowe intendentury wojskowej, względnie oddawane przez nią do przeróbki zarobkowej surowce służą wyłącznie do zaspokojenia potrzeb wojska t. j. do celów własnej konsumpcji, już więc z tego samego powodu sprzedaż ta nie może korzystać z ulgowej stawki podatkowej.

Skoro więc władze wymiarowe przy wymiarze podatku, dla obrotu w sumie zł X., wynikającego z dostarczenia towaru do przeróbki na potrzeby wojska, nie przyznały ulgowej 1% stawki podatkowej, to Najwyższy Trybunał Administracyjny nie dopatrzył się w tej okoliczności ani naruszenia postanowień art. 7 lit. a ustawy, ani wadliwości postępowania.

Z tych powodów Najwyższy Trybunał Administracyjny oddalił skargę, jako nieuzasadnioną.

(Wyrok N. T. A. z dnia 1/VI 1929 r. L. Rej. 659/27).

Jakie przedsiębiorstwa państwowe są odrębnemi osobami prawnemi. Ważny okólnik Ministerstwa Skarbu.

W praktyce skarbowej bardzo często wynikają różnice przy oznaczaniu tych przedsiębiorstw państwowych, które mają oddzielną osobowość prawną. Sprawa ta jest ważna z uwagi na brzmienie art. 7 ustawy o podatku przemysłowym. Kres tym rozbieżnościom położył okólnik Ministerstwa Sbarbu (L. D. V. 7816/G 1929 r.), w którym za przedsiębiorstwa państwowe, posiadające oddzielną osobowość prawną, uznane zostały następujące placówki:

Bank Gospodarstwa Krajowego, Bibljoteka Narodowa, Fundusz Kwaterunku Wojskowego, Instytut Naukowy Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach, Konserwatorjum Muzyczne w Warszawie, Liceum Krzemienieckie, Państowa Fabryka Związków Azotowych w Chorzowie, Państwowa Fabryka Związków Azotowych w Tarnowie, Państwowa Kopalnia Węgla Brzeszcze, Państwowa Wytwórnia Aparatów Telegraficznych i Telefonicznych w Warszawie, Państwowa Wytwórnia Prochu i Materjałów Kruszących w Zagożdżonie, Państwowe Wytwórnie Uzbrojenia w Warszawie, Państwowe Zakłady Inżynierji w Warszawie, Państwowe Zakłady Lotnicze w Warszawie, Państwowe Zakłady Przemysłowo - Szkolne dla Inwalidów w Piotrkowie, Państwowe Zakłady Przemysłowo - Zbożowe w Lublinie, Państwowe Zakłady Umundurowania w Warszawie, Państwowe Zakłady Wodociągowe na Górnym Śląsku, Państwowy Bank Rolny, Państwowy Monopol Spirytusowy, Państwowy Monopol Tytoniowy, Państwowy Monopol Zapałczany, Państwowy Zakład Hygjeny, Pocztowa Kasa Oszczędności „Polmin" Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych, Polska Agencja Telegraficzna, Polska Poczta, Telegraf i Telefon, Polskie Koleje Państwowe, Szkoła Sztuk Pięknych w Warszawie, Szkoły akademickie państwowe „Wieś Kościuszkowska" fundacja państwowa „Wydawnictwa Państwowe", Żegluga Polska.

W sprawie statystyki zarobków.

Jak wiadomo, rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 28 lutego 1928 r., ogłoszonem w Dz. U. R. P. nr. 29, poz. 275, z r. 1928, nałożono na właściwych kierowników wszystkich przedsiębiorstw, zatrudniających pracowników i robotników najemnych, obowiązek składania na wezwanie Głównego Urzędu Statystycznego sprawozdań o wypłaconych zarobkach oraz świadczeniach udzielanych osobom zatrudnionym w tych przedsiębiorstwach. Wzory tych sprawozdań ma w myśl tego rozporządzenia ustalić Główny Urząd Statystyczny, na podstawie wniosków komisji, złożonej z przedstawicieli Ministerstwa Przemysłu i Handlu, Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej oraz Głównego Urzędu Statystycznego. Od ogłoszenia powyższego rozporządzenia upłynęło prawie dwa lata, a obecnie Główny Urząd Statystyczny przystępuje do wykonania tego rozporządzenia Rady Ministrów. Odnośne wzory zostały przez Główny Urząd Statystyczny przygotowane i nawet już do poszczególnych przedsiębiorstw rozesłane.

Opracowane przez Urząd Statystyczny wzory są nadzwyczaj drobiazgowo ujęte i skutkiem tego także bardzo obszerne. Ponieważ jednak rozporządzenie Rady Ministrów musi być wykonane, a właściciele przedsiębiorstw, nie stosujący się do wezwania Głównego Urzędu Statystycznego w myśl § 3 wspomnianego rozporządzenia, narażeni są na bardzo dotkliwe kary pieniężne i nawet na karę aresztu, przeto chodziłoby o to, ażeby dążyć do możliwie największego uproszczenia obowiązków wynikających z tego rozporządzenia. Sprawą tą zajmowała się komisja pracy Centralnego Związku na posiedzeniu odbytem w dniu 3 lutego, na którem to posiedzeniu postanowiono w każdym razie ustosunkować się pozytywnie do tego rozporządzenia.

Główny Urząd Statystyczny wybierze sobie poszczególne fabryki, które będą obowiązane przedkładać dwa razy do roku tego rodzaju wykazy, o ile chodzi o przemysły pracujące bez przerwy przez cały rok. Dotyczy to w szczególności przemysłu chemicznego, włókienniczego, metalowego, skórzanego, konfekcyjnego. O ile zaś chodzi o przemysły sezonowe, jak przemysł budowlany, to wykazy tego rodzaju obejmować będą tylko dany sezon pracy.

Ustanowienie i zaprzysiężenie rzeczoznawcy dla branży drzewnej.

Izba Przemysłowo-Handlowa komunikuje, że na mocy art. 4 ust. 7 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 15 lipca 1927 r. o Izbach Przemysłowo Handlowych (Dz. U. R. P. nr. 67, poz. 591) oraz na mocy § 24 II części statutu Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu został dnia 14 lutego 1930 roku p. Kazimierz Sowiński z Poznania ustanowiony i zaprzysiężony rzeczoznawcą dla branży drzewnej na okręg Izby Przemysłowo Handlowej w Poznaniu w celu wydawania opinji i stwierdzania stanu faktycznego oraz w celu podejmowania innych działań, wymagających wiarogodności i znajomości rzeczy.

Rozbudowa Instytucji Kontrolerów Eksportu.

Niebawem Państwowy Instytut Eksportowy wyśle swego urzędnika, p. Gawlikowskiego, na stałe do Londynu, celem kontrolowania eksportu i usuwania danych trudności, na które nadchodzące partje polskich towarów mogą napotykać. Koszta tego poniosą eksporterzy bekonów, masła i jaj. Obecnie ma być utworzona druga podobna placówka, a to w Atenach, przyczem koszta będą pokrywane po połowie przez Państwowy Instytut Eksportowy oraz przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych. Na placówkę tę upatrzony jest p. Wernicki, który pracuje od trzech lat w Państwowym Instytucie Eksportowym, a jest po matce greckiego pochodzenia i zna wyśmienicie zarówno język grecki, jak i rynek grecki. Ze względu na dotychczasowe zaniedbanie rynku greckiego w zakresie naszej służby handlowo-zagranicznej uważamy to pociągnięcie za bardzo szczęśliwe.

Stosunki z Rumunją.

Izba Handlowa polsko-rumuńska prosi o podanie jej adresów firm, które z Rumunją utrzymują stosunki (zarówno eksportowe jak i importowe) oraz posiadają w Rumunji swych przedstawicieli.

Utworzenie Związku Kupców i Przemysłowców Polskich w Mandżurji.

Poniżej podajemy odpis listu otrzymanego od Związku Kupców i Przemysłowców Polskich w Mandżurji.

Odpis.

Związek Kupców i Przemysłowców Polskich
w Mandżurji
Harbin — China, Clucha St. 24
„Gospoda Polska"

Charbin, dnia 8 stycznia 1930.
N. 8/30.

P. T.

Niniejszem mamy zaszczyt podać do wiadomości, że kupcy i przemysłowcy, obywatele R. P., zmieszkali w Mandżurji, na ogólnem zebraniu w dniu 4 stycznia 1930 r. utworzyli „Związek Kupców i Przemysłowców Polskich w Mandżurji".

Zdając sobie sprawę z ważności wzmożenia eksportu polskiego do Mandżurji postanowił Związek nasz wejść w kontakt z Organizacjami Gospodarczemi w Kraju i perjodycznie informować je w potrzebach rynku i o warunkach pracy miejscowej, aby w ten sposób w miarę możności przyczynić się do usunięcia jednego z powodów słabo dotychczas rozwiniętego eksportu polskiego do Mandżurji.

Traktujemy Związek nasz jako przejściową formę organizacji i z chwilą wejścia w życie traktatu handlowego polsko-chińskiego, zamierzamy Związek przekształcić w Polską Izbę Handlową w Mandżurji na wzór istniejących i z pożytkiem na rzecz eksportu pracujących Izb Handlowych angielskiej i niemieckiej.

Zarząd
Związku Kupców i Przemysłowców Polskich
w Mandżurji
(—) podpis nieczytelny.
prezes.

Pożyteczna placówka.

Dnia 11 marca b. r. odbędzie się Walne Zebranie Towarzystwa „Ochrona Kredytu w Handlu i Przemyśle", którego zadaniem jest ochrona członków przed nieuczciwymi dłużnikami, przeprowadzanie ugód pozasądowych, pośredniczenie w uzdrowieniu przedsiębiorstw odbiorców w wypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie, podniesienie etyki kupieckiej i sanacji stosunków kredytowych w przemyśle i handlu itp. Na tem zebraniu zarząd złoży sprawozdanie z działalności za pierwszy rok, który okazał, jak bardzo instytucja ta jest wymogiem doby obecnej. Zarząd przygotowuje projekt rozszerzenia działalności Towarzystwa na wszystkie branże tak wytwórców, jak hurtowników i detalisów, dla których zamierza utworzyć rodzaj biura wywiadowczego oprócz dotychczasowej stałej obsługi informacyjnej, ostrzegającej przed niepewnymi dłużnikami. Chcąc wysłuchać opinji jak najszerszych sfer przemysłowych i handlowych zarząd prosi wszystkich członków i zainteresowanych temi sprawami o liczny udział w Walnem Zebraniu.

Komunikat.

Walne Zebranie Towarzystwa „Ochrona Kredytu w Handlu i Przemyśle" odbędzie się dnia 11. marca 1930 roku o godzinie 20-tej w salce posiedzeń Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu, ul. Mickiewicza 31, z następującym porządkiem obrad:

1. Zagajenie.
2. Sprawozdanie zarządu.
3. Sprawozdanie komitetu wykonawczego.
4. Sprawozdanie komisji rewizyjnej.
5. Udzielenie absolutorjum ustępującemu zarządowi.
6. Wybór władz
   a) zarządu
   b) komisji rewizyjnej.
7. Zmiana statutu par. 3, 4, 5 i 7.
8. Wolne wnioski i głosy

W myśl par. 9 statutu Towarzystwa na Walnem Zebraniu będą rozpatrywane tylko takie wnioski, które wpłyną do rąk zarządu najpóźniej 8 dni przed terminem Walnego Zebrania. Wnioski zgłoszone później mogą być przedmiotem obrad po uchwaleniu ich nagłości.

Narady Gospodarcze.

„Polska Gospodarcza" dawniej „Przemysł i Handel" zawiadamia, iż wydała książkę p. t. „Narady Gospodarcze", która jest pełnym protokółem obrad Zjazdu Delegatów Izb Przemysłowo-Handlowych, odbytego pod przewodnictwem Pana Ministra Przemysłu i Handlu w dniach 7 i 9 października r. ub. Książka zawiera zgórą 350 str. druku i jest do nabycia w cenie zł 10 za egzemplarz.

Współpraca Izb Przemysłowo-Handlowych z Rządem.

Ze względu na ogólną sytuację gospodarczą w Izbie Przemysłowo-Handlowej warszawskiej, jako prowadzącej agendy Związku Izb, jest tendencja by nie przyspieszać obecnie tempa prac nad temi projektami ustaw, których wypracowania Minister Kwiatkowski zażądał od Związku Izb Przemysłowo-Handlowych. Odnosi się to szczególnie do projektu ustawy o Naczelnej Izbie Gospodarczej oraz projektu ustawy kartelowej. Natomiast narazie mają być nadal prowadzone prace nad projektem ustawy o budownictwie mieszkaniowem, a to w ten sposób, że w najbliższym czasie wyjdzie nowa praca p. Klarnera, ustalająca tezy dla takiej przyszłej ustawy, poczem Izba warszawska przystąpi do skodyfikowania tych tez i gotowy już projekt ustawy poddała pod obrady Związku Izb po poprzedniem rozesłaniu tego Izbom na piśmie.

POSADY w przemyśle lub handlu poszukuje zaraz kapitan W. P. w st. sp., lat 48, zamieszkały w Poznaniu, z pełnem wykształceniem gimnazjalnem i długoletnią praktyką kupiecką, dobry organizator, obeznany z wszelkiemi pracami, wchodzącemi w zakres biurowości.

Świadectwa najlepsze, referencje pierwszorzędne.

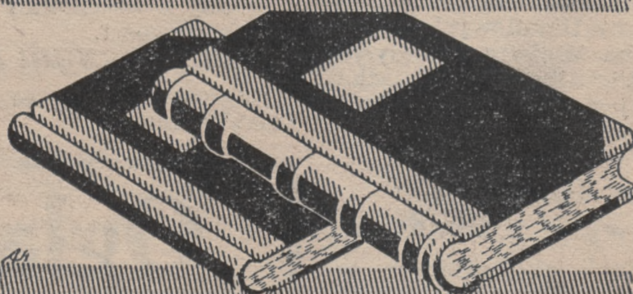
Zgłoszenia prosimy przesłać do Sekretarjatu Zw. Fabrykantów.

Wyroby firm krajowych, godne polecenia:

Ceny ogłoszeń w dziale niniejszym wynoszą 25,— zł za 1 wiersz na rok 1930.

Znaczek fabryczny

Znaczek fabryczny

BROWARY HUGGERA

Tow. Akc.

Poznań, ulica Półwiejska 25

Telefon 3037 i 3047.

Słodownie i fabryka lodu

polecają swoje wyborowe piwa:

KRYSZTAŁ (jasne pilzneńskie)

PORTER

SPECJAŁ ciemne (monachijskie)

F. K. ZIÓŁKOWSKI i Sp.

Sp. z o. o.

ZAKŁAD LITOGRAFICZNY

FABRYKA KARTONAŻY

POZNAŃ, GÓRNA WILDA 122 — TELEFON 29-28 — ROK ZAŁ. 1896

Redakcja i Administracja: Rzeczypospolitej 1 — Czcionkami Drukarni Polskiej S. A. w Poznaniu.
Redaktor odpowiedzialny Dyrektor Franciszek Łyczywek.